

Verslag van de vergadering met de Commissie voor Uniezaken
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
op 5 September 1951.

Namens de P.v.d.A. deelde de Heer de Haat mede, dat zijn fractie van oordeel was, dat een door de R.I. gevraagde conferentie wel gehouden zal moeten worden. Het valt niet te ontkennen, dat wanneer een der partners zulks verlangt, hieraan gevolg gegeven zal moeten worden, ook wanneer als punt aan de orde gesteld wordt de opheffing van de Unie. De Nederlandse Regering zou dit dus niet kunnen weigeren. Anderzijds zou op een zodanige conferentie bekend moeten zijn, wat van de zijde der R.I. wordt voorgesteld ter vervanging van de Unie indien tot opheffing van de Unie zou worden besloten. Derhalve zouden voorbesprekingen gehouden moeten worden, waaruit zou moeten blijken wat in de plaats van de Unie gesteld wordt.

Indien de R.I. de eis zou stellen, dat vóór het houden der conferentie reeds zou moeten vaststaan, dat opheffing der Unie het resultaat van de conferentie móet zijn, dan is de P.v.d.A. van mening, dat de Nederlandse Regering alles moet doen om een dergelijk standpunt te bestrijden. De fractie is er van doordrongen, dat, mocht de R.I. met alle geweld de Unie willen vernietigen, de Nederlandse Regering daartegen vrijwel machteloos staat. Daarom dient overwogen te worden of eenzijdige annulering der Unie niet erger zou zijn dan het houden van een conferentie, waarop van tevoren vaststaat dat op deze conferentie de Unie ontbonden zal worden.

De Heer Meijerink, sprekende namens enige van zijn partijgenoten, meent, dat de Regering wel bereid moet zijn tot bespreking van de inhoud van het Uniestatuut, doch acht het stellen van een termijn, d.w.z. dat de Unie beëindigd zou moeten worden vóór het einde van het jaar, niet aanvaardbaar. De antirevolutionnaire partij heeft nooit veel waarde gehecht aan deze vederlichte Unie; aan het voortbestaan op zich zelf van deze Unie wordt ook niet veel waarde gehecht.

Alvorens

Alvorens een conferentie met de R.I. over deze aangelegenheid begint, zou de Nederlandse Regering zekerheid moeten hebben omtrent de volgende punten:

1. in concreto zou de R.I. moeten aangeven welke wijzigingen in de gesloten overeenkomsten verlangd worden;
2. waarborgen zouden door de R.I. gegeven moeten worden ten aanzien van het nastreven van de naleving der overeenkomsten.

In dit verband verwijst de Heer Meijerink naar schendingen der bestaande overeenkomsten en met name de opheffing der federale structuur en de vernietiging van het zelfbeschikkingsrecht. De A.R.-fractie acht het van belang om bij de besprekingen deze punten aan de orde te stellen, vooral ook in verband met de aanwezigheid hier te lande der Ambonnesse ex-K.N.I.L.-militairen. Door schending van het zelfbeschikkingsrecht is de R.S.S. ontstaan. De Heer Meijerink acht een onafhankelijke R.S.S. ondoelmatig en ongewenst. Hij verzoekt, dat de Regering zal trachten de R.I. te bewegen om ten aanzien van de Ambonnezen een zodanige staatkundige vorm van autonomie te vinden, waarin de Ambonnezen zich zouden thuis voelen.

De Heer van de Wetering, sprekende namens de Christelijk Historische Unie, deelt mede, dat zijn partij nooit zo veel gevoeld heeft voor deze vederlichte Unie, hoewel hoop bestond op een betere ontwikkeling daarvan. De fractie heeft bezwaar tegen besprekingen op sentimentsoverwegingen; zij verlangt dat deze uitsluitend op zakelijke gronden gebaseerd zijn. De onbevredigende oplossing van het incident-Sukarno wordt betreurd, doch het heeft geen zin hieromtrent verder moeilijkheden te maken. Hij heeft er bezwaar tegen dat deze stelt dat de Unie voor het eind van het jaar weg moet. Geen bezwaar heeft hij tegen het spreken met Supomo op zakelijke grond. Mochten deze besprekingen leiden tot andere vormen van samenwerking, dan zouden deze voor de C.H. aanvaardbaar zijn mits deze vormen op zich zelf goed zijn.

De Heer Vonk deelt mede, dat de fractie van de V.V.D. zich wil stellen op de rechtsbasis. De R.E.C.-overeenkomsten moeten gelden totdat zij in onderling overleg gewijzigd zijn en tot dan moeten zij worden nagekomen.

Elke overeenkomst kan worden gewijzigd, dus ook de Unieverhouding, maar dan moet dit berusten op wederzijdse overeenstemming.

Een van de beide partijen kan de wens tot wijziging aanhangig maken en de andere partij kan moeilijk weigeren daarover te spreken.

De partij, die wijziging wenst, moet met gerede voorstellen komen, voordat door de andere partij in een wijziging wordt toegestemd.

Een dwangpositie door het stellen van een fatale termijn kan niet aanvaard worden.

De Heer Romme, namens de K.V.P., stelt zich op het standpunt dat men moet praten indien de andere partij dat vraagt. De Regering moet er zich voor hoeden dat de indruk gewekt zou worden van principiële bereidheid tot opheffing der Unie voordat men weet welke concrete voorstellen de andere partij heeft. Het oordeel der Nederlandse Regering moet eerst gevormd worden wanneer men het geheel van concrete voorstellen voor zich heeft.

De Minister-President deelt mede, dat de Regering zich verenigt met de gedachte, dat men niet kan weigeren deze zaak te bespreken. Zij staat op het standpunt, dat de bestaande verdragen moeten worden nagekomen zolang zij niet gewijzigd zijn. Een fatale termijn zou niet aanvaard kunnen worden en men mag ook niet rekenen op afhandeling vóór een bepaalde termijn.

Hij acht het een kwestie van onderhandelingstactiek of men moet beginnen met schriftelijke tegenvoorstellen te vragen. Het bezwaar tegen zodanige uitnodiging zou zijn, dat alsdan uiterst nagere voorstellen gedaan worden, dat deze

deze in het Indonesische Kabinet zouden worden vastgesteld en dat ~~het~~ dan heel moeilijk zou ~~zijn uit~~ [prestige-overwegingen] verandering hierin te brengen. Hij meent, dat in onderlinge besprekingen getoetst zou moeten worden wat in de plaats van de bestaande overeenkomsten geplaatst kan worden.

Wat betreft het pleit voor zelfbeschikkingsrecht, meent de Minister-President, dat het toch practisch onmogelijk is om terug te draaien naar de federale structuur. Hij acht het een goede gedachte om over het probleem Ambon te spreken en een zekere autonomie te bepleiten, waardoor de wonde plek zou kunnen worden gesaneerd. Wat betreft de door de Heer Meijerink gevraagde waarborgen zou wellicht verwezen kunnen worden naar een rechtsprekend instituut, zoals het Hof van Arbitrage. De Heer Meijerink bedoelde dit ook.

Er heeft nog enige discussie plaats ten aanzien van de tactiek en wel meer in het bijzonder over het vragen van mondelinge dan wel schriftelijke tegenvoorstellen. Aangezien wel vast staat, dat uiteindelijk, voordat de conferentie begint en voordat de definitieve beslissing genomen wordt omtrent al of niet opheffen van het Uniestatuut, de tegenvoorstellen op schrift gesteld moeten zijn, is men het er algemeen over eens, dat het benaderen van deze eind-periode hetzij door besprekingen, hetzij door schriftelijke gedachtenwisseling, een kwestie van tactiek is, die door de Regering naar plaats en tijd het best beoordeeld kan worden.